

Oslo 23. april 2018

Norges vassdrags- og energidirektorat
nve@nve.no

Vår referanse: Arvid Bekjorden

Innspill fra Distriktsenergi til NVE-notat om felles driftssentraler for flere nettselskaper.

Distriktsenergi organiserer 66 lokale energiverk og har på deres vegne noen spørsmål og innspill relatert til NVEs notat om felles driftssentraler.

Bakgrunn:

NVE publiserte (www.nve.no) den 23. januar 2018 notatet «Felles driftssentral for flere nettselskaper – energilovens krav til ordningen» (NVE 201800914-1, 22.01.2018).

Gjennom notatet formulerer NVE «et krav» om at selskap som inngår i et samarbeid med andre om felles driftssentral, må ha minst en ansatt som inngår i driftssentralens bemanning (turnusordning).

Det er flere innvendinger mot NVEs notat:

- Det er diskutabelt hvorvidt NVEs «krav» i notats form er hjemlet i lov og forskrift. Er notatet en henstilling eller krav som NVE stiller?
- Kravet medfører kostnader for bransjen uten at dette har en klar positiv samfunnseffekt
- Kravet er en inngripen mot konsesjonærenes rett til selv å organisere seg på en samfunnsmessig rasjonell måte

Det er videre en rekke spørsmål til hva NVE faktisk legger i kravet om at «hvert nettselskap som inngår i samarbeidet, må ha minst én ansatt som inngår i driftssentralens bemanning og utfører deler av driftsfunksjonen ved sentralen.»

Bakteppe

Mange energiselskaper har valgt å etablere praktisk samarbeid om felles driftssentralløsninger. Hensikten har vært å tilrettelegge for i) effektiv drift og ii) forbedret driftsovervåking og beredskap for feilretting etter ordinær arbeidstid.

Det pågår dialog om utvidet samarbeid om felles driftssentraler (bl.a. i Telemark). Det typiske er at mindre energiselskaper inngår samarbeid med større selskaper i regionen, men i praksis bør driftssentraler betraktes som en stedsuavhengig funksjon.¹

NVEs notat og bemerkninger av juridisk art

NVE gjør i notatet fra januar 2018 en slutning om at det vil være to hovedkrav til alle nettselskaper som skal benytte en felles driftssentral:

1. *Hvert nettselskap som inngår i samarbeidet, må ha minst én ansatt som inngår i driftssentralens bemanning og utfører deler av driftsfunksjonen ved sentralen.*

NVE skriver videre at «*det må etableres en turnus for driften der personell fra alle deltakende selskaper inngår. Turnusen bør samtidig åpne for at personell i turnus kan bruke noe av sin tid i sitt eget nettselskap. Det bør være en person på sentralen som er ansvarlig for å sikre bemanning i samsvar med krav i beredskapsforskriften og planlagt turnus. Det vil ikke være krav til at alle selskaper i samarbeidet på alle tidspunkt skal være representert ved egne ansatte på sentralen.*»

2. *Nettselskapene som inngår i et slikt samarbeid, må kunne dokumentere at de har rutiner og tekniske løsninger for god intern kontakt mellom driftssentralen og øvrig driftspersonell hos nettselskapet.*

NVE setter generelt som forutsetning at samarbeid om felles driftssentraler forutsetter at nettselskapets egen styring av nettvirksomheten, og at den kontinuerlige informasjonsutveksling og gjensidige læring mellom alle nettselskapets tekniske driftsoppgaver, ikke svekkes som følge av valg av denne løsningen. Vi legger til grunn at dette funksjonelle kravet er uproblematisk, mens det spesifikke kravet til bemanning er desto mer krevende å forstå.

NVE begrunner sine krav ut fra energilovforskriften § 3-6 (Tilgang til personell):

- «Nettselskap med inntektsramme skal til enhver tid ha tilgang til personell med kompetanse innenfor nettforvaltning, driftskontroll, tilstandskontroll og feilretting, behandling av henvendelser om tekniske forhold, samt nybygging og ombygging av elektriske anlegg. Det kreves tilstrekkelig egenbemanning til å lede virksomheten i enhver situasjon, vurdere hvilke tiltak som må iverksettes for å utføre oppgavene nevnt i første punktum, og til å følge opp innhold og utførelse dersom disse oppgavene er satt bort til andre.»

Henvisningen til energilovforskriften § 3-6 er relevant. Derimot er det ingen åpenbar slutning fra dette funksjonelle kravet at nettselskaper som kjøper driftssentralfunksjoner fra et annet nettselskap, må ha folk inne i en turnusordning hos disse for å ha tilgang til personell med kompetanse innen driftskontroll, tilstandskontroll og feilretting. Det er heller ikke åpenbart

---

¹ Som eksempel ivaretok tidligere Fredrikstad Energi Nett driftssentralfunksjonen for Askøy Energi.

at et lite nettselskap trenger å ha folk i turnus hos et større regionalt nettselskap for å ha evnen til selv å lede virksomheten i enhver situasjon, vurdere hvilke tiltak som må iverksettes og følge opp innhold og utførelse av disse.

NVE henviser også til at det i Olje- og energidepartementet sitt høringsnotat i forbindelse med etableringen av ny § 3-6 i energilovforskriften, står følgende under departementets merknader til paragrafen:

- «Driftskontrollfunksjonen omfatter overvåkning av driften og koordinering av nødvendige tiltak. Nettselskapet kan samarbeide med andre selskaper om en felles driftskontrollfunksjon og om felles driftssentral, men selskapet må ha egne ansatte med kompetanse på dette området. Alle konsesjonærer som deltar i en felles driftssentral, skal selv ha grunnleggende kompetanse i drift og vedlikehold av driftskontrollsystemet med tilhørende datatekniske styringssystemer og sambandsanlegg.»

Det er også her grunn til å sette spørsmål ved om kravet til egne ansatte med kompetanse innen driftskontroll, faktisk betinger at disse skal inngå i en turnusordning på den driftssentralen man kjøper tjenester fra. Eller om det er andre – og mer effektive - måter selskapet kan godtgjøre at man ivaretar sitt behov for kompetanse på.

Notatet skaper flere spørsmål enn det gir svar

NVE krever at hvert enkelt nettselskap som inngår i en samarbeidsordning med felles driftssentral må avsette minst en person som skal inngå i turnusen i driftssentralen. Det er imidlertid høyst uklart hva NVE i praksis mener med å inngå i en turnus, bl.a.:

- Vil NVEs tilsynslag kreve fysisk oppmøte på driftssentral, eller er det tilstrekkelig at folk inngår i en hjemmевaktordning? Vil NVEs tilsynslag kreve at en ingeniør i et lite nettselskap skal reise inn for å inngå i et vaktlag på en større driftssentral. Og i tilfelle hvor ofte, når og hvor lenge om gangen?
- Vil NVEs tilsynslag stille krav til hvilke oppgaver vedkommende som inngår i turnusordningen skal ha på driftssentralen?
- Vil NVEs tilsynslag også stille krav til turnus hvis selskap som i dag har en egen vaktordning på dagtid ønsker å kjøpe driftsovervåkingstjenester fra et annet selskap utenom ordinær arbeidstid?
- Og helt grunnleggende; hvilken effekt gir NVEs krav faktisk på nettselskapenes evne til å ivareta nødvendige driftskontrollfunksjoner og lede virksomheten til enhver tid?

1. Har NVE vurdert de positive virkningene av etablert samarbeid om felles driftssentraler?

Flere energiselskaper har i lang tid overvåket nett for andre nettselskaper utenfor normal arbeidstid (kveld, natt, helger). Dette har blitt gjort for å styrke sikkerheten på en

samfunnsmessig rasjonell måte. Det tas for gitt at samarbeidet har vært drifts- og økonomisk gunstig for alle parter, både små og store selskaper.

Det er ikke registrert at samarbeidet har svekket sikkerheten for ansatte under arbeid eller beredskapen for feilretting hos de ulike selskapene. Snarere er det grunn til å anta at sikkerheten og beredskapen har blitt *styrket* gjennom slike samarbeidstiltak.

Det bør legges stor vekt på hvilke erfaringer nettselskapene har gjort seg etter inngåelse av samarbeidsordninger, og da i særdeleshet knyttet til driftsavbrudd og sikkerhet for egne ansatte. Erfaringene fra praktisk samarbeid bør veie tungt i myndighetenes overveielser. Har NVE innhentet og evaluert disse erfaringene? I tilfelle bør dette gjøres. I denne prosessen bør NVE også se hen til vurderinger fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap med hensyn til elsikkerhet.

I de fleste av disse samarbeidsordningene har selskapet som overvåker nett ikke hatt styringsmuligheter. Ved feil i nettet/anlegg har det overvåkende selskapet varslet overordnet vakt for nettselskapet som overvåkes, og så har overordnet vakt bestemt hva som skal gjøres videre. Kravene som NVE legger opp til i sitt notat (og som er en fortolkning av kravene i energilovforskriften) får virkning for de selskapene som har/inngår samarbeid om felles driftssentral der vakt eller leder for kobling kan *koble i nettet* til andre selskap enn det nettselskapet som leder for kobling er ansatt i.

2. Har NVE vurdert de mulige negative konsekvensene av kravene i notatet?

Det er risiko for at turnuskravet fra NVE vil gi svekkede incitamenter til å videreutvikle samarbeidet i energibransjen om felles driftssentraler. Et lite nettselskap uten egen driftssentral har neppe ekstra ressurser å avse i en turnusordning. Selv om disse selskapene har mulighet til å ha hjemmevakt, anser vi at kravet innebærer at personene som inngår i turnusordningen også må være fysisk til stede i driftssentralen. For enkelte vil dette medføre lang reisevei og ekstra slitasje.

Det er også tvilsomt om et større nettselskap ser nytten av å innlemme en person fra et mindre selskap i turnusen, for eksempel fordi de aktuelle ressursene ikke har erfaring med overvåking og styring av større nettinfrastruktur. Det er vanskelig å se for seg at et stort nettselskap vil se det som rasjonelt at et større antall mindre energiselskaper hver for seg skal ha personer som skal inngå i en turnusordning. Det er således grunn til å frykte at NVEs krav i notatet således også vil være kontraproduktivt i forhold til myndighetenes overordnede ønske om å tilrettelegge for økt samarbeid om profesjonelle, sikre og robuste driftssentraler. Målet med å etablere en felles driftssentral er å ha en samfunnsøkonomisk fornuftig tilnærming for å øke evnen til raskt å kunne oppdage og håndtere feil i nettet. Dette gjøres for å styrke forsyningssikkerheten for kundene, redusere kostnadene for selskapene og effektivisere driften. Det bør også være i NVEs interesse at reguleringen bygger opp om de overordnede målene i energiloven og –politikken.

Alternativ tilnærming

Det er vanskelig å se for seg at kravet som NVE setter til turnusordning betyr sikrere strømforsyning, eller redusert sannsynlighet for feilkoblinger i nettet fordi operatøren/leder for kobling ikke har tilstrekkelig kunnskap om nettet i andre selskap enn sitt eget nett. En feil i et nett hos et annet selskap kan like gjerne oppstå når den dedikerte personen som er avsatt til turnus *ikke* er på driftssentralen. Da blir det uansett opp til den som til enhver tid er leder for kobling å ta avgjørelsen om eventuelle omkoblinger. Dette er det typisk klare rutiner og en godt innarbeidet praksis på.

Det som er det viktigste å ivareta, og som alle som inngår i samarbeidet må være sikker på, er hvorvidt personen har tilstrekkelig kompetanse til å koble i alle selskapers nett uten at dette får uforutsette negative konsekvenser for nettet hos selskapet det kobles i. En alternativ tilnærming kan være å stille krav til at selskapet som eier driftssentralen, skal ha tilstrekkelig kompetanse for å kunne koble i nettet i andre selskap enn ens eget. Slik kompetanse kan sikres gjennom:

- Plikt til de selskapene som inngår i driftssentralsamarbeidet om å gi god nok opplæring til de som skal sitte på sentralen om det nettet som skal overvåkes og styres
- Etablering av sikre rutiner for kommunikasjon med overordnet vakt hos det aktuelle selskapet før kobling finner sted.
- Krav til dokumentasjon av at opplæring og rutiner er på plass.

Utover dette kan det være naturlig at tilsynsmyndigheten forventer å få innsyn i:

- Avtalen mellom selskapene som regulerer samarbeidet om driftssentraltjenester
- Spesifikasjon av driftssentraltjenesten (hvilke oppgaver driftssentralen skal ha/ikke skal ha)
- Driftsprosesser, inkl. prosedyrer for samhandling mellom driftssentral og de enkelte nettselskap.

Avslutningsvis:

Hvorvidt det enkelte nettselskap har tilstrekkelig egenbemanning til å lede virksomheten i enhver situasjon, og tilstrekkelig egenkompetanse innen driftskontrollfunksjoner, er et funksjonelt krav som det bør være opp til det enkelte selskap å vurdere og etter behov redegjøre for til NVE.

Behov for forenkling og avbyråkratisering, med mindre detaljregulering av selskapene, var drivkraften bak opphevelsen av kompetanseforskriften.

Endringene i energilovforskriften i 2015 ble gjort for at konsesjonærene skulle få større fleksibilitet til å finne rasjonelle løsninger med tanke på egenbemanning og innleie. Vi oppfatter at dette fortsatt er en overordnet ambisjon, og derfor også et naturlig utgangspunkt i den videre diskusjonen omkring NVEs notat om felles driftssentraler. Og vi understreker at dersom de samarbeidende parter finner det hensiktsmessig, er det full anledning til å avtale felles turnusordninger.

Mvh

Knut Lockert

daglig leder

 DistriktsEnergi